

Matias Marttinen kok ym.

Lakialoite laiksi varhaiskasvatustalain 43 §:n ja yliopistolain muutamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään muutettavaksi varhaiskasvatustalain sekä yksityisen varhaiskasvatuksen tuottajan määritelmää. Lakiin lisätään varhaiskasvatuksen opettajien yliopistokoulutusta antavalle yliopistolle mahdollisuus toimia yksityisenä varhaiskasvatuksen tuottajana ilman toiminnan yhtiöittämisvelvollisuutta. Lisäksi aloitteessa esitetään lisättäväksi yliopistolakiin uusi säännös koskien harjoittelupäiväkoteja.

PERUSTELUT

Yleisperustelut

Suomi on tunnettu laadukkaasta opettajankoulutuksestaan. Sen erottaa muista maista käytössäme oleva harjoittelukoulujärjestelmä. Järjestelmässä opettajaopiskelijat saavat mahdollisuuden opiskella erityisissä harjoittelukouluissa eli normaalikouluissa, jotka toimivat alueensa opettajankoulutuksesta vastaavan yliopiston yhteydessä. Harjoittelukouluissa tutkitaan ja kehitetään tulevaisuuden oppimismuotoja ja -taitoja. Järjestelmä mahdollistaa opetusharjoittelijoille laadukkaan ohjauksen opettajan työhön.

Varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksesta puuttuu yliopistollisia harjoittelukouluja vastaava järjestelmä. Varhaiskasvatuksen opettajiksi opiskelevat harjoittelevat nyt eri päiväkodeissa, joissa ohjauksen laatu saattaa vaihdella merkittävästi. Viimeisimpään tietoon ja tutkimukseen perustuvan varhaiskasvatuksen opetuksen roolia on vahvistettava. Tieto varhaiskasvatuksen merkityksestä opinpolun alkutaipaleella on ollut alati kasvavan mielenkiinnon kohteena.

Yliopistollinen harjoittelumahdollisuus onkin syytä tuoda myös varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijoiden käyttöön. Tämä tapahtuu mahdollistamalla yliopistollisten harjoittelupäiväkotien perustaminen suoraan yliopiston yhteyteen.

Toteuttamisen hidasteena ovat nykyainsäädännön hallinnolliset esteet, jotka pakottavat yliopiston yhtiöittämään toimintansa harjoittelupäiväkodin perustaessaan. Lakialoitteen tarkoitus on

Lakialoite LA 77/2020 vp

mahdollistaa yliopistollisten harjoittelupäiväkotien toiminta yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettuja harjoittelukouluja vastaavasti.

Edellä mainittu edellyttää muutosta yksityisen varhaiskasvatuksen tuottajan määritelmään varhaiskasvatuslaissa (540/2018) sekä harjoittelupäiväkodeista säätämistä yliopistolaissa harjoittelukouluja vastaavalla tavalla.

Muutokset varhaiskasvatuslakiin

Varhaiskasvatuslaissa säädetään yksityisestä palveluntuottajasta. Varhaiskasvatuslain (540/2018) 43 §:n mukaan yksityisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jonka yksityinen henkilö, yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisön perustama liikeyritys tuottaa korvausta vastaan liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla.

Varhaiskasvatuslain yksityiskohtaisten perusteluiden (HE 40/2018 vp) mukaan yksityisen palveluntuottajan määritelmä on myös varhaiskasvatuksen osalta säädetty yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa, jonka yksityiskohtaisten perusteluiden (HE 302/2010 vp) mukaan yksityisellä yhteisöllä tarkoitetaan avointa yhtiötä, kommandiitti-yhtiötä, osakeyhtiötä, osuuskuntaa, yhdistystä ja muuta yksityisoikeudellista oikeushenkilöä. Julkisyhteisöjen, kuten valtion ja sen laitoksen, kunnan, kuntayhtymän, seurakunnan ja muun uskonnollisen yhdyskunnan tuottamia sosiaalipalveluja, tai myöskään varhaiskasvatuspalveluja, ei pidettäisi yksityisinä. Sen sijaan julkisyhteisön perustama liikeyritys, jolla tarkoitetaan käytännössä osakeyhtiötä, olisi lain soveltamisen kannalta samassa asemassa kuin yksityinen yhteisö, joten sen tuottamat sosiaalipalvelut olisivat yksityisiä sosiaalipalveluja.

Varhaiskasvatuslain esitöissä ei kuitenkaan oteta kantaa mahdollisten yliopistojen harjoittelupäiväkotien asemaan yksityisinä varhaiskasvatuspalvelun tuottajina vaan haetaan analogiaa suoraan yksityisistä sosiaalipalveluista annetusta laista. On ilmeistä, että kysymys harjoittelupäiväkotien asemasta varhaiskasvatuksen tuottajana ei ole ollut ratkaistavana varhaiskasvatuslain uudistuksen yhteydessä. Hallitus ei myöskään ole indikoinut seuraavaa varhaiskasvatuslain muutosta.

Suomen ensimmäinen yliopistoon suoraan yhteydessä oleva harjoittelupäiväkoti, pikkunorssi, perustetaan Raumalle Turun yliopiston alaisuuteen. Toiminta on tarkoitus käynnistää tammi-kuussa 2021. Käynnistämistä on osittain viivästyttänyt harkinta siitä, millä tavalla harjoittelupäiväkoti tulisi organisoida osaksi yliopiston toimintaa. Tällä hetkellä sääntely pakottaa yhtiöittämiseen, vaikka olisi tarkoituksenmukaista, että yliopisto voisi toimia sellaisenaan oikeushenkilönä yksityisen varhaiskasvatuksen tuottajana.

Pikkunorssien tavoitteena ei ole voiton tavoittelu, vaan tarkoituksena on tuottaa uusimpaan tutkimustietoon pohjautuvaa laadukasta varhaiskasvatusta. Nykyinen varhaiskasvatuslaki edellyttää kuitenkin sitä, että julkisoikeudellinen toimija perustaa liikeyrityksen, jonka kautta se tuottaa varhaiskasvatuspalveluita esimerkiksi palvelusetelein. Kuitenkin käytännössä pikkunorssi täydentää kunnallista palvelutuotantoa samalla tavalla kuin yliopistolaissa tarkoitettut harjoittelukoulut. Pikkunorssissa on tavoitteena toimia samoin periaattein kuin yliopistojen harjoittelukouluissa. Tämän takia ei ole tarkoituksenmukaista, että niitä kohdellaan eri tavoin palveluiden tuottajina.

Lakialoite LA 77/2020 vp

On tarkoituksenmukaista päivittää varhaiskasvatustalain siten, että yksityisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan jo laissa mainittujen toimijoiden lisäksi yliopistolain (558/2009) mukaista julkisoikeudellista yliopistoa. Tämä edesauttaa niitä toimijoita, jotka tuottavat tällä hetkellä yliopistotasoisista varhaiskasvatuksen opettajien koulutusta ja joilla voi olla suunnitteilla harjoittelupäiväkotien toiminnan käynnistäminen. Kun varhaiskasvatustalain määritelmää täsmennetään, mahdollistaa se palvelusetelin myöntämisen myös yliopiston alaisuudessa toimivalle päiväkodille.

Muutokset yliopistolakiin

Lakialoitteessa esitetään myös muutosta yliopistolakiin. Yliopistolakiin on tarkoitus lisätä säännös koskien harjoittelupäiväkoteja. Tällä muutoksella mahdollistettaisiin se, että varhaiskasvatuksen opettajan koulutusta antavalla yliopistolla voi halutessaan olla harjoittelupäiväkotitoiminnan tuottamista varten.

Harjoittelupäiväkodeista säädettäisiin yliopistolaissa vastaavasti kuin harjoittelukouluista, jotta niiden voidaan katsoa kuuluvan osaksi yliopiston tutkimusta ja opetusta palvelevaa toimintaa. Harjoittelupäiväkodin hallinnosta ja toiminnasta säädettäisiin tarkemmin yliopiston hyväksymässä johtosäännössä. Harjoittelupäiväkodin organisoimista koskeva sääntely olisi väljää, jotta asiasta voidaan päättää yliopistojen autonomian piiriin kuuluvien valtuuksien puitteissa.

Mikäli yliopisto, joka järjestää varhaiskasvatuksen opettajan koulutusta, päättää käynnistää harjoittelupäiväkodin toiminnan, on sen noudatettava varhaiskasvatustalain yksityisiä palveluntuottajia koskevia määräyksiä toiminnan käynnistämisen suhteen. Tämä tarkoittaa muun muassa toiminnan käynnistämisestä aiheutuvaa ilmoittamismenettelyä kunnan monijäseniselle toimielimelle. Tämä sääntelytekninen vaihtoehto on järkevä, koska varhaiskasvatuksen järjestämisvastuuta ei tällä lakialoitteella oltaisi siirtämässä kunnilta. Lisäksi tämä mahdollistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluteleistä annetun lain (569/2009) säännösten soveltamisen, mikäli varhaiskasvatuksen palveluita hankittaisiin yliopistojen harjoittelupäiväkodeilta. Varhaiskasvatuksen järjestämisvastuu on varhaiskasvatustalain mukaisesti kunnilla, joten harjoittelupäiväkodeilla voidaan nähdä olevan kuntien palvelutarjontaa täydentävä vaikutus.

Valtion tulisi osoittaa mahdollisesta lisätehtävästä aiheutuvia kustannuksia varten erillinen määräraha vastaavalla tavalla kuin harjoittelukoulujen osalta tällä hetkellä toimitaan. Tämä edellyttäisi, että valtion talousarvion momentin 29.40.50 käyttötarkoitusta muutetaan siten, että määrärahaa voidaan käyttää harjoittelupäiväkotien toimintaan. Harjoittelukoulujen osalta rahoitus muodostuu kotikuntakorvauksista sekä harjoittelukoulujen toiminnan kustannuksiin varatuista yliopistojen erillisistä määrärahoista. Varhaiskasvatuksen osalta vastaavaa kotikuntakorvausjärjestelmää ei ole käytössä.

Aloitteessa on tarkoituksenmukaisesti rajattu harjoittelupäiväkotitoiminnan käynnistäminen vain niille yliopistoille, jotka järjestävät varhaiskasvatuksen opettajan tutkintoon tähtävää koulutusta. Koska tarkoituksena on nimenomaan järjestää laadukasta ja uusimpaan tutkimustietoon pohjautuvaa varhaiskasvatusta, tämä on tarkoituksenmukainen raja. Lisäksi tällä rajauksella varmistetaan, ettei toimintaa käynnistetä pelkästään liiketoiminnan käynnistämisen vuoksi vaan edellytyksenä olisi alalla annettavan koulutuksen järjestäminen.

Lakialoite LA 77/2020 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

varhaiskasvatuslain 43 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varhaiskasvatuslain (540/2018) 43 §:n 1 momentti seuraavasti:

43 §

Yksityinen varhaiskasvatus

Yksityisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jonka yksityinen henkilö, yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisön perustama liikeyritys tuottaa korvausta vastaan liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla. Lisäksi yksityisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan yliopistolaisissa (558/2009) tarkoitettun yliopiston tuottamaa varhaiskasvatusta. Yksityinen palveluntuottaja vastaa siitä, että sopimuksen tai hallintopäätöksen perusteella asiakkaalle järjestettävä palvelukonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

2.

Laki

yliopistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään yliopistolakiin (558/2009) uusi 88 a § seuraavasti:

88 a §

Harjoittelupäiväkot

Yliopistolla, joka järjestää varhaiskasvatuksen opettajan koulutusta, voi olla opetusharjoittelua sekä varhaiskasvatuksen opettajan koulutuksen kehittämistä varten harjoittelupäiväkoteja, joissa voidaan tuottaa varhaiskasvatusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa varhaiskasvatuksen tuottamisessa, toiminnan käynnistämisessä sekä lopettamisessa noudatetaan, mitä muualla säädetään yksityisen varhaiskasvatuksen tuottamisesta.

Harjoittelupäiväkodin toiminnasta ja hallinnosta määrätään tarkemmin yliopiston johtosäännössä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 6.11.2020

Matias Marttinen kok
Mia Laiho kok
Sari Multala kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Paula Risikko kok
Marko Kilpi kok
Pauli Kiuru kok
Elina Lepomäki kok
Sari Sarkomaa kok
Timo Heinonen kok